

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De locis ac mirabilibus mundi, mit Register

[Nürnberg], 1486

Ca LVIII

[urn:nbn:de:bsz:31-129620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-129620)

lo que arcticum nominamus. Quintus circulus ci-
merin tropicus: q a latinis hyemalis siue brualis
appellat: ideo qa cu sol ad eum circulu puenit: hie
mem bis qui ad aquilonem sunt facit. estatem autē
bis qui aultri partibus comorantur. Zodiacus au-
tem circulus est qui ex linearū quinq angulis & ex
vna linea constat.

De mensuris agrorum. CA. LVII

Mensura est quicquid pondere: capacitate. lon-
gitudine. altitudine animoq; finit. Maio-
res itaq; orbem in partibus. partes in puinciis
puincias in regiones. regiones in locis: loca in ter-
ritoriis: territoria in agris: agros in centuriis: centu-
rias in iugeribus. iugera in climatibus. deinde clima-
ta in actus particas: passus. gradus. cubitos. pedes.
palmos uncias & digitos diuiserunt. Tanta em fuit
eorum solertia. Digitus est minima pars agrestium
mensurarum. Inde uncia habens digitos tres. Pal-
mus aut quattuor habet digitos. Pes sedecim digi-
tos. Passus pedes quinq. Partica passus duos. id ē
decem pedes. Partica aut a portando dicta: qa por-
tica. Omnes aut precedentes mesure in corpore sūt
vt palmus: pes: passus & relique: sola partica porta-
tur. Est em decem pedū ad instar calami in Ezechie-
le templum mensurantis. Actus est minimus lati-
tudine pedum quattuor. longitudie centū qua dra-
ginta. Climata quoq; vndiq; versum habent pedes
sexaginta. ita Actus quadratus vndiq; finit pedi-
bus centū viginti. ita huc betici arapennē dicūt: ab
arando. f. Actus duplicatus iugerū facit & ab eo q
est iunctū iugeri nomen accepit. Iugerū aut constat
longitudine pedum ducentorū quadraginta. Lati-
tudine centū viginti. ita Actū puincie betice rusti-
ci agrū vocant porcani. idem triginta pedū latitudi-
ne. & centū octoginta longitudine definiūt. ita. S;
porca est que in arando extat q defossum est. At
galli candecū appellant in aeris: vrbans spaciū cen-
tum pedū. quasi centecum. In agrestibus aut pedū
centū quinquaginta qd aratores candecū vocant.
Porro stadialis ager habet passus centum viginti/
quinq. que mensura occies computata miliare fa-
cit. qd constat quinq milia pedibus. Centuria autē
ager est ducentorū iugerū: qui apud antiquos a cen-
tū iugeribus vocabat. sed postea duplicata est: no-
men pristinū retinuit. In numero em centurie mul-
tiplicate nomen mutare non potuerūt.

De Itineribus. CA. LVIII

Mensuras viarum nos miliaria dicimus. gre-
ci stadia. Galli leucas: Egypti signes. Per-
se parasangas. Sūt aut pprie queq; spacia
Miliarū mille passibus terminat: & dictum milia-
rium quasi mille adiū habēs pedes quinq milia. Leu-
ca finit passibus quingētis. Stadiū octaua pars mi-
liarii est: constans passibus centū viginti quinq. Hoc
primū Herculem statuisse dicūt: eūq; eo spacio de-
terminasse qd ipse sub vno spiritu cofecisset: ac pin-
de stadiū appellasset: quō i sine respirasset silq; stetit

set. Via est qua potest ire vehiculum: & via dicta a
vehiculo: incursum. Nā duos actus capit ppter cū-
tium & venientū vehiculo: occursum. Omnis au-
tem via: aut publica est aut priuata. Publica est que
in solo publico est: q inter actus populo patet. Hec
aut ad mare aut ad oppida pertinet. Priuata ē q vicino
municipio data est. Strata dicta quasi vulgi pedib;
detrita viarū. Lucreti. Strataq; iam vulgi pedib;
detrita viarū. Ipsa est & dilapidata. i. lapidibus stra-
ta. Primū aut peni dicunt lapidibus vias strauisse
postea vero romani eas per omnē pene orbem dis-
posuerūt. ppter rectitudinem itinerū: & ne plebs es-
set ociosa.

De ventis. CA. LIX

Ventorū primus cardinalis Septētrion frigi-
dus & niualis: flat recte ab axe & facit ari-
da frigora & siccas nubes. Hic aptias dici-
tur. Circius qui et tracias. Hic a dextris septētrio-
nis intonans facit niuiū & grandinū coagulationes
Aqlo q et boreas ex alto flans: gelidus atq; siccus
& sine pluuia: qa nō discutit nubes: sed constringit:
vnde & merito dyaboli formam inducit: qui ab ini-
quitatis frigore gentiliū corda cōstringit. Secundus
ventorū cardinalis subsolanus qui & apolitis. Hic
ab ortu intonat solis: & est temperatus atq; suavis.
Vulturus ipse q & calcias vocat dexterio subso-
lani: Hic dissoluit cuncta atq; desiccet. Eurus ex si-
nistro latere venit subsolani: orientē nubib; irrigat
Tercius ventorū auster plage meridiane cardinalis
qui & euronothus ex humili flans humidus calidus
atq; fulmineus generans largas nubes & pluias la-
tissimas soluens etiā flores. Euroauster calidus v-
tus a dextris intonat aultri. Euronothus ventus tē-
peratus calidus a sinistris aultri spirat. Quartus car-
dinalis cephirus qui & fauonius ab occidente infe-
riore flat. Iste hyeme frigore grauissima vitem rela-
xat floresq; pducit. Affricus qui dicitur libis ex zephi-
ri dextro latere intonans. Hic generat tempestates
& pluias facit: & nubiu collisiones & sonitus toni-
truo: & crebrescentiū fulgurum visus & fulminū
impulsus. Eurus q & agrestis & sinistra pte fauonii
aspiras: eo flante in orientē nubila sunt in die serena
Quosdam aut tranquillū pprios loco: flatus cer-
tis appellat vocabulis: q ex numero sunt in syria. Si-
rus carbafus in cilicia in ppontide tracias ciron. In
galacia Circius. In hispania sogronensis. Sunt pre-
terea quidā innumerabiles ex fluminibus aut lta-
gnis. aut sinibus nominati. Duo sunt tm extra hos
vbic; spūs magis q venti aura & altanus.

De signis tempestatis & serenitatis. LX

Tempestas turbo est diuini iudicii: sicut p-
pheta ait. Deus i tempestate & turbine vie-
cius. Serenitas aut gaudiū est lucis eterne
Sig aut tempestatū nauigantib;: Trāqll; i pte sic dicit
mutatōe; tempestat; expectādā i aspi;: cū i nocturna
na uigatiōe scintillat ad remos & ad gubernacula aq;
in aultro vēti mutatō ē: cū luigines crūdiesq; volāt

Digitus
palmus
pes
passus

Autē de
ciuis aqu
tar quo illi
mare sub gu
inclinat
dorum in
sue metua
veriarum c
phini tant
fies sed bu
ignū esse t
& cum de
Luna si su
cit in prin
da tunc cu
tas sit. Cer
Fit em ven
na rubesc
bila temp
lorum c
re. Quart
nararum
etor dicit
belatens
uros. Itē
videf: ita
ad aquile
midam a
sol rub
ficat. Nā
nubes oc
minus in
dum fuer
celum te
fuerit est
Dem
a
q; ita pe
teat. nec
li ipius
to fulp
ritu cur
pluribu
mos er
cula du
uemar
guntū
litum
in tam
tantus
aleret
rereb
mula
laji d
fob